

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge kravenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po nje, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petlitrste za enkrat 18 vin., all kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petlitrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštne proste.

CESAR SVOJIM NARODOM.

Cesar svojim narodom.

Cesar je izdal sledeče lastnoročno pismo:

„Drugič so se vrtili dnevi, v katerih nas je nespravljivo mišljenje sovražnikov prisililo v vojsko.

Cepprav z boleščjo obžalujem človeštvu naloženo dolgo trajajočo trdo preskušnjo, Me vendar navdaja z velikim zadoščanjem pogled na težko borbo, ki vnovič opravičuje Moje zaupanje v nepremagljivo moč naše monarhije.

Vredni svojih sinov, ki, tesno združeni z armadami naših slavniš zaveznic, junaško odbojajo vedno se ponavljajoče sovražne navale, izpolnjujejo Moji ljubljeni narodi tudi doma z visokim navdušenjem svoje dolžnosti v tako veliki meri, kakor to odgovarja velikemu in resnemu času. Vsi imajo krepko, mogočno voljo, da zmagamo, in za to doprinašajo z možato odločnostjo vsako žrtev, ki zahteva zasiguranje bodočega, častnega in trajnega miru. S pravim umevanjem vsega, kar se od njih zahteva v dobrobit države, prenašajo vse utesnitve gospodarskega življenja, ki jih zahteva vojna ter na ta način onemogočujejo lokave nakane naših sovražnikov, ki imajo namen, načrtoma ogroževati obstoj mirnega prebivalstva.

Z vsakim posameznim mojih zvestih državljanov deli Moje srce po očetovski skrbi, ki jih prevzemajo na svoja ramena in prenašajo tako stanovitno, deli z njimi boleščjo za padle, bojazen za drage na bojišču, obžaluje motenje blagoslovljenega mirnega dela in občutno otežkočenje vseh življenjskih pogojev. Toda opirajoč se na vznesene izkušnje dveh let vojske, zrem s polnim zaupanjem v polagoma dozorevajočo bodočnost z osrečujočo zavestjo, da Moji vrli narodi v resnici zaslužijo zmago ter s trdnim zaupanjem, da jim milost in pravičnost božje previdnosti te zmage ne bo odtegnila.

V teh resnih, toda upolnih spominskih dnevih Me sili, da vnovič naznanim prebivalstvu, da Me navdajajo s ponosnim veseljem njegova nikdar pojenjoča dejanja demolišne požrtvovalnosti ter

da z hvaležnim srcem priznavam njegovo vrlo končni vspeh zajamčujoče zadržanja.

Stürgkh Ir.

Franco Jožef Ir.

Vporaba vprežnih krav in rekviriranje živine.

Dobili smo sledeči dopis, ki ga je pisal kmet iz mariborske okolice:

V naši deželi je vpeljano rekviriranje goveje živine. Za vsako posamezno občino je določeno, koliko glav živine mora dati vsak mesec živinoprometnemu zavodu. Sprva je še šlo gladko. Bilo je toliko odvišne živine, da nihče ni godrnjal, ako mu je nakupovalec „zapisal“, da mora nekaj živine oddati. A sedaj je postala stvar drugačna. Jemljejo nam vprežno živino, naše edine in najboljše moči na posestvih. To je hudo! Zadnji teden je bil pri meni nakupovalec in mi je zapisal zadnji par volov in mi je rekel, da jih moram prve dni meseca avgusta oddati. Vprašam se, kako bom sejal letos ozimno, kako spravljat pridelke s strmih njiv na dom, kako vozil steljo in drva iz globokih grabnov v gozdu, kako gnoj na njive, kako bom odpeljal pridelke v mesto?

Prosim v imenu svojih kmetskih tovarišev in ubogih gospodinj, ki so same na obširnih posestvih, naj vojaške in politične oblasti vpoštevajo naš mučni položaj in naj izposlušajo, da se bo vsakemu kmetu pustilo vsaj en par volov. Z vprego krav pri nas ne bo šlo! Le pogledite! Saj imamo same bolj šibke krave. Kako bom oral z njimi v težki ilovnati zemlji, in kako vozil težke tovore? In še eno! Kaj bo z našim plemenom? Saj z brejimi kravami ne moremo delati. Krava, če mora prenaporno delati, rada zvrže in zopet je goveji zarod manjši. Upam, da se bo dala reč tako izpeljati, da naše kmetijstvo ne bo uničeno. Ali bi se ne dalo z rekviriranjem pričeti sedaj v drugih deželah, ki so še bogatejše glede goveje živine? Po mojem mnenju bi se v pokrajinah v ravnini lahko vzelo za 50% več živine kot v hribovitih krajih. V

ravnini se lahko s telicami in kravami ali malimi junčki mnogo lažje dela kot v hribovitem ozemlju z močnimi voli. Naj bi se to na merodajnem mestu vpoštevvalo.

Imam še dve želji. Zelo, zelo v naših krajih primanjkuje bikov-plemenjakov. V mariborskem okraju je več občin, kjer ni nobenega bika. Dolžnost merodajnih oblasti bi bila, da sedaj, ko se število živine z rekviriranjem tako močno krči, skrbi tudi za goveji zarod. In kako je mogoče, da bi se število goveje živine pomnožilo, ako se bo na eni strani moralo s kravami voziti in orati, na drugi strani pa je veliko pomanjkanje bikov.

To so moje želje glede rekviriranja živine. Če pa se nam že voli vzamejo, naj bi se nam dalo konje, ki jih vojaštvo nujno ne potrebuje. To varne, ljakerji in razne graščine dobijo vojaške konje, zakaj se jih ne bi dalo tudi nam ubogim kmetovalcem!

Cesarski namestnik grof Clary je glede vprašanja vprežne živine razposlal po deželi sledeči ozlice. Naprošeni smo, da ga priobčimo. Oklic se glasi:

„Svetovna vojna gre tretjemu letu nasproti. Naši hrabri vojakji morajo še nadalje imeti zadostno hrane. Najbolj praktična vojaška hrana je goveje meso. Obilna oddaja deželo težko zadene, toda mi ne smemo in nečemo pridrževati. Bilo bi greh našo živino skrivati. Poznamo število naših volov. Volovsko meso je boljše vojna hrana, kakor kravje meso. Sedne dežele imajo le malo volov in morajo oddati dobre in prav dobre krave za preskrbo armade. Toda mi lahko ohranimo skoro vsako dobro molzno kravo, kravo s teletom — in pleme, če damo vole. Vsa bodočnost reje leži v boljšem delu števila krav. Istim se mora kolikor mogoče prizanašati. To je možno le ako se odlažjo voli. Ako storimo to, bo živinoreja dežele po vojni naprej prosperovala in prinašala dohode. Ako pa prizanašamo volom, moramo žrtvovati dragocene krave, vničimo živinorejo in prizadenemo deželi za dolgo vrsto let velikansko škodo. Ne postu-

LISTEK.

Slovenskoštajerski domobrancji v dvadnevem boju z Lahi.

(Izvirno poročilo.)

Južnotirolske bojšče, 18. jui.

„Ej, pa je zarožljala bela žena s še vedno ostrobrušeno koso in padale so glavice, padale palik travici pod koso spretnega koseca. Tdla tokrat je sprejel Lah svoje plačilo in ponosno lahko trdimo, da smo mu bili tokrat sodniki mi, sinovi slovenskih mater, kar je pohvalno omenilo tudi poročilo našega generalnega štaba.

Ko je naš „vitezki“ nasprotnik zopet prišel malo k sapi, pričel je takoj misliti na osveto. Pa kako bi nam vrnil naložene mu latine? Pehota je popolnoma obupala ter si niti glave ne uva pokazati nad okopom. Konjeniki, ki so nas hoteli napasti, že leže par dni pred nami s svojimi konji, podobni grmadam drv. Kaj torej početi? In gle! Brihtra glavica je šla ter pustila čez noč navlečiti pred naš polk polno

topov vseh kalibrov, da so njih cevi štrlele in kazale na nas, kot prsti krvave osvete.

Pojtraj pa nam je poslal „kavalirski“ nasprotnik zračnim potom vljudni opomin, da naj takoj zapustimo svoje postojanke, sicer nas zmlati brez vsakega usmiljenja v zemljo. Naj pa le poskusi! In vspeh!

Tukaj naj sledi par odlomkov iz dnevnika, pisanega od nekega sobojevnika, ki je srečno preživel ta dneva. Med drugim opisuje topniški ogenj na našo postojanko z zaznamovanjem časa, kakor sledi:

Napočil je dan 11. julija, ki naj bi bil za nas sodni dan. Kraj, katerega sta imeli braniti dve (6. in 7.) stotniji pod vodstvom svojega stotnika, je bila gola, popolnoma kamenita reber, brez vsakega drevesa, brez vsakega grma, ki bi nas naj ščitilo pred sovražnim odesom, ki je zakopan 80 do 100 korakov tu pred nami. Komaj prične rdečiti jutranja zarja, že je mahoma goreči dan. Napravili so ga mnogi, rdečim trakom podobni bliski, ki se sipljejo iz laških topov ter rstresajo svojo svinčeno točo na nas. Zemlja se frese naokrog, kot prožno pero, pred strašuskimi vsadi 28 cm granat. Kot bi odprl vse vetrne zavornice, tuli, zvižga, poje in brenči po zraku, ki je poln tramov, kamenja in skalovlja, katero mečejo neprenehoma laške granate naokrog. Naši fantje pa leže mirno, oklepač obč kratki nož z desnico, vedoč, da

pride še tudi za nje čas dela. Ali tokrat je trajalo dolgo, poprej ko so topovi potihnil. Celi dan 11. in 12. julija je trajal Vidov ples in zdelo se nam je že, da ne misli nikdar nehati ter resno izpolniti svojo groznojo. Ali proti večeru dne 12. julija potihne mahoma. Sovražne patrolje so pričele previdno tipati naprej proti našim postojankam. Par šrapnelskih strelav iz naših topov in nekaj ročnih granat jih je poglalo takoj v beg. Lahi so se takoj osvedočili, da nas še ni pokončal njih ogenj ter so ponehali. Ob polnoči pa nas je nadomestil oddelek drugega pešpolka. Mi pa smo bili odpoklicani.

V dokaz, da so znala vpoštevati hrabrost omenjenih stotnij tudi višja poveljstva, služi dejstvo, da se jih je vzelo za par dni v ozadje. Sveža kopelj in sveže perilo, obilna hrana z vinom in drugimi danci, ki so bili stotnijama za to delo nakazani, so vrnili poprejšnjo veselost in zvečer so odmevali pod smrečjem veseli glasovi domačih slovenskih pesmuc na tujih tleh.

Castništvo obeh stotnij pa se je vsedlo krog veselo presketajočega ognja med smrekovimi vršaci in kmalu se je vrstila pesem za pesmijo. Veličastno se je mešalo vmes turbno ubiranje kitare, katere glasovi so se zgubljal v jasno, zvezdnato noč s poslednjimi zvoki pesmi:

„Šumi, šumi gozd zeleni . . .“